Kā nosargāt meža nozares stabilitāti un ilgtspēju? Valsts mežu apsaimniekošanas izaicinājumi un ceļš uz risinājumiem

Dagnis Dubrovskis

Uzņēmuma ilgtspējas direktors

29.10.2026.

11. Starptautiskā konference"Vide un ilgtspējīga meža un zemes pārvaldība - aktuālākie risinājumi".

LATVIJAS VALSTS MEŽI

KOKSNE • STĀDI • ATPŪTA

Galvenais jautājums: ko tieši sargājam?

Ne tikai meža resursu apsaimniekošanu — bet spēju mežam atjaunoties un sabiedrībai no tā gūt labumu ilgtermiņā.

EKONOMIKA

Prognozējama resursu pieejamība
Konkurētspējīga pārstrāde
Darbs un ienākumi reģionos

VIDE

Bioloģiskā daudzveidība
Augsne, ūdens un oglekļa aprite
Klimata risku mazināšana

SABIEDRĪBA

Atpūta un piekļuve mežam
Kultūrvēsturiskās vērtības
Uzticēšanās lēmumiem

Stabilitāte rodas, ja šie trīs mērķi tiek vadīti kopā — nevis risināti katrs atsevišķi.
Bet vai tā notiek?

Vesterna stāsts - Meža apsaimniekošana Latvijā

Žanra motīvi ir ritualizēta vardarbība kā līdzeklis personiskai un sabiedrības atjaunotnei… Vesternā… savienojas vēstures, fantāzijas un ideoloģijas impulsi par "robežas nospraušanas" mītu…
Galvenās darbības vides ir daba un nelielas apdzīvotas vietas, kurās saduras likuma pārkāpēju un uzraudzītāju intereses. Filmās uzskatāmi ietvertas dihotomijas* – urbānā vide un mežonīgā daba, interjeri un eksterjeri, labie un sliktie varoņi. Vesternu raksturo starp šiem pretmetiem valdošās ambivalentās* attiecības un tajos ietvertās vērtības.

***Dihotomija** ir veseluma vai jēdziena sadalīšana divās savstarpēji izslēdzošās un kopā visu aptverošās daļās
***Ambivalentās attiecības** ir tādas attiecības, kurās vienlaikus pastāv diametrāli pretējas jūtas – dziļa pieķeršanās vai mīlestība un tajā pašā laikā neuzticība, dusmas vai vēlme distancēties

https://enciklopedija.lv/skirklis/94695-vesterns

https://chatgpt.com/

«Kolta likums" (vai "stobru likums") –taisnība un vara pieder tam, kurš ir bruņots un kurš šauj pirmais.

1. **Mikroliegumu izveidošanas shēmas un spekulācijas ar zemi.** Normatīvais regulējums nosaka, ka pieteikt mikrolieguma izveidi (piemēram, retas putnu sugas ligzdas vai biotopa aizsardzībai) var **jebkura persona** (arī privātpersona vai organizācija bez saistības ar konkrēto īpašumu), tādejādi apgrūtinot īpašuma apsaimniekošanu vai nodrošinot «sugu aizsardzības plānu» komercializāciju
2. **Neatbilstoša un netaisnīga kompensāciju sistēma.** Lieli investīciju fondi vai mežizstrādes uzņēmumi, kuriem ir juridiski resursi ilgstošai tiesvedībai ar valsti vai spēja "iesaldēt" kapitālu uzpērk apgrūtinātos mežus no privātpersonām par zemu cenu, nākotnē sagaidot iespējas gūt ienākumus no dabas un oglekļa kredītu tirgus
3. **Nepilnības saimnieciskās darbības ietekmes uz vidi vērtēšana.** Būtiskas negatīvas ietekmes sliekšņi normatīvos nav precīzi atrunāti, kompensējošie pasākumi ir atkarīgi no vides ekspertu redzējuma, kas var būtiski ietekmēt attīstītāju vēlmes investēt, kā arī būtiski sadārdzina projektu.

Viedokļu un interešu sadursmes

- Mikroliegumu un dabas liegumu noteikšana ("Nacionalizācijas" jautājums)
- Netaisnīgās kompensācijas sistēmas un Meža nozares protests (2024. gads)
- Galvenās cirtes mērķa caurmēra samazināšana un Meža likuma grozījumi (2022.–2025. gads)
- Infrastruktūras būvniecība aizsargājamās teritorijās (Meža ceļu būvniecība dabas liegumā «Ances purvi un meži»), kā arī IVN procedūras
- Vides aizsardzības NVO un mežinieku konflikti ("Vilku kalna" un Pierīgas piemēri (Cirvis lems, zāģis darīs, u.c.))
- Trauksmes celšana par saimniecisko darbību Eiropas nozīmes meža biotopos
- Vides krimināltiesiskās aizsardzības tvērums

https://chatgpt.com/

Kā tas ietekmē a/s Latvijas valsts meži devumu sabiedrībai?

SAIMNIECISKĀS DARBĪBAS IEROBEŽOJUMU DINAMIKA

2024					2025			
Kods	Aprobežojums	Platība, ha	Nogabalu skaits	No kopējā, %	Platība, ha	Nogabalu skaits	Starpība, ha	No kopējā, %
1	Mežsaimnieciskā darbība	87955.6	38 897	5.53	89168.4	38 997	1212.8	5.66
2	Galvenā cirte + Kopšanas cirte	63834.2	35 567	4.01	68088.7	38 135	4254.5	4.32
3	Galvenā cirte	73187	15 114	4.60	71208.1	14 729	-1978.9	4.52
4	Kailcirte	78351.4	52 459	4.92	79042.2	53 042	690.8	5.01
5	Sezonāli ierobežojumi	43065.2	27 172	2.71	41930.1	26 662	-1135.1	2.66
6	Nav ierobežojumu	1245287.2	767 901	78.24	1227201.3	761 501	-18086	77.84
	Saimnieciskā darbība atļauta	**1503725**			**1487470.4**		**-16254.6**	
	kopā	1591680.6			1576638.8		-15042	samazinājums

ES vadlīniju izpildei vēl papildu N2000 iekļaujamo ES nozīmes biotopu platība 51810ha, aptuvenā krāja 9,64milj m3 un augošu koku vērtība 444 milj.eur.

Palielinoties saimnieciskās darbības ierobežojumiem, samazinās šo aktīvu ekonomiskā vērtība, SEG emisiju piesaistes potenciāls, rekreācijas resursu attīstības iespējas, palielinās aizsargājamo dabas teritoriju uzturēšanas izmaksas.

Kurp mēs dodamies?

Viens no tipiskiem vesternu vēstījumu organizējošiem elementiem ir ceļa vai pārbaudījuma motīvs, kurā varonis nonāk pārbaudījuma priekšā, kura laikā viņš pieredz transformāciju no nevainības uz pieredzi, no naivuma uz apzinātību, toties ceļa motīvs paredz noteikta attāluma veikšanu, kura laikā tiek pārvarētas dažādas grūtības, pirms tiek sasniegts mērķis.

https://enciklopedija.lv/skirklis/94695-vesterns

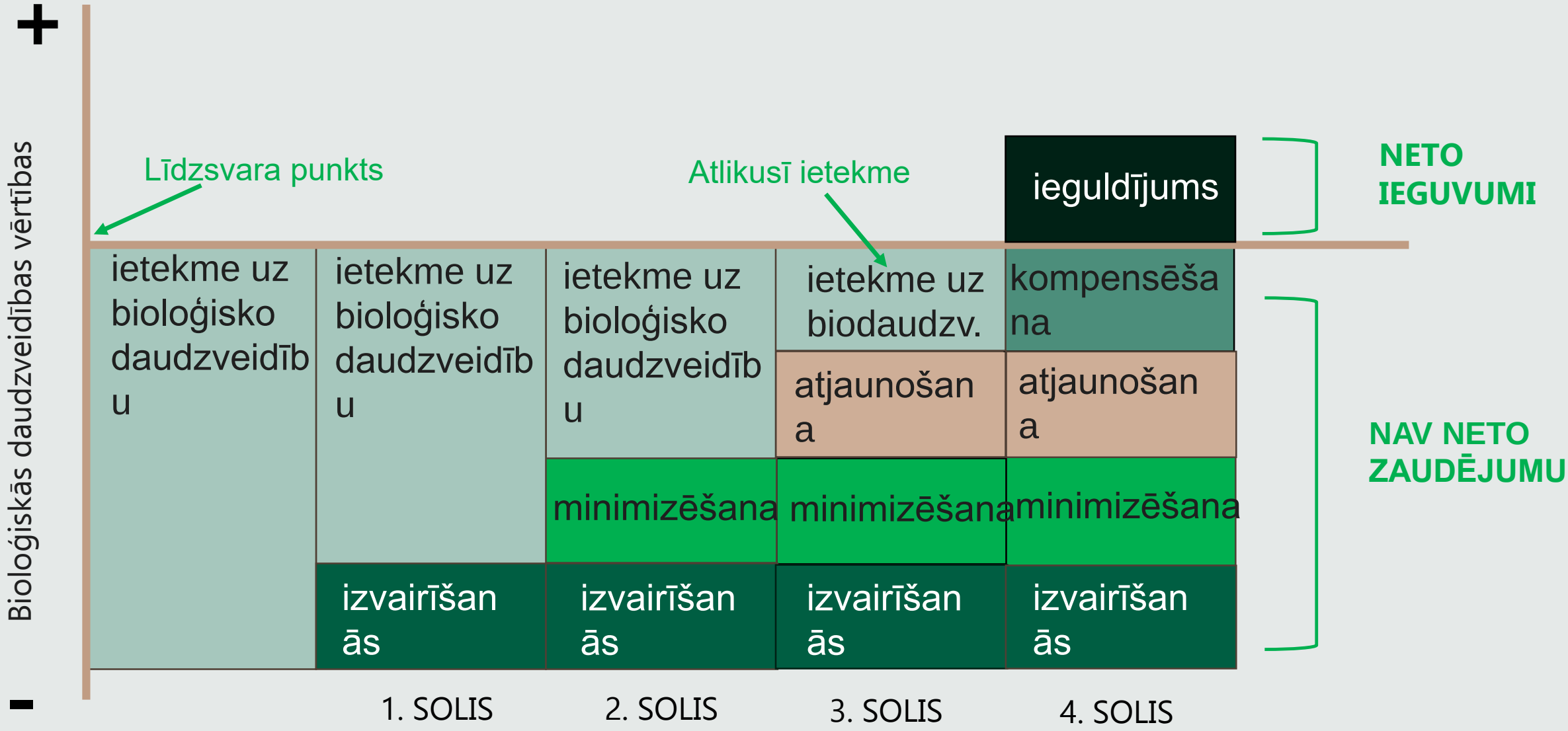
https://chatgpt.com/

Vajadzīgi risinājumi!

- Zemes stratifikācija (10/20/70)
- Dinamiskās dabas aizsardzības principi meža apsaimniekošanā
- Saimnieciskās darbības ietekmes uz vidi novērtēšanas metrika, būtiskas negatīvās ietekmes sliekšņi ir definēti
- Dabas aizsardzības sistēmā nošķirt dabas aizsardzības ekspertīžu veikšanu un dabas aizsardzības projektu īstenošanu no dabas aizsardzības kontroles un uzraudzības.
- Ar ietekmes uz vidi ekspertīzēm nodarbojas profesionāli, civiltiesisku atbildību nesoši eksperti, kuri izmanto zinātnē balstītus vērtēšanas standartus

Ietekmes mazināšanas hierarhija

THE END

Paldies!

LATVIJAS VALSTS MEŽI

KOKSNE • STĀDI • ATPŪTA